Nils Knutsson

En intervju av Julia Peralta

20 november 2007

Intervju 38

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Nils Knutsson, intervju från 2007 av Julia Peralta, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, Stockholm.

Nyckelord: Kommundata, Kommunförbundet, Stadsförbundet, Tieto Enator, WM-data, IBM, UNIVAC, UNIX, K-pay, Komm ITS, Agresso och systemutveckling.

Abstract

This interview with Nils Knutsson was conducted at Tieto Enator in Stockholm by Julia Peralta on 20 November 2007. The interview covers Knutsson's work experiences at the Swedish Association of Local Authorities and Regions and the introduction and implementation of IT-technology in the municipal level in Sweden during the early seventies. In this interview Knutsson shares his opinions and knowledge regarding the formation of *Kommundata* which was a central instrument in the development of the first computer software programs used within the municipal administration. Finally he tells us about how important parts of Kommundata was taken over by Tieto in the nineties.

Informant: Nils Knutsson
Intervjuare: Julia Peralta
Tid: 20 november 2007
Plats: Stockholm

Julia Peralta: Om vi börjar med att du berättar lite grann om din bakgrund, Nils, är du härifrån, är du från Stockholm?

Nils Knutsson: Ja jag är född här, men uppvuxen i Örebro och, hamnade här i IT-branschen då. Jag gick och läste där i Uppsala och tragglade mig igenom företagsekonomi. Då var det en kvällsaktivitet med en herre som hette, vad fasen hette han. Olle Dopping som var en sådan där riktigt guru på ADB, som det hette då. Dom skulle starta akademiska utbildningar i Uppsala, det fanns ju inte, utan då blev det, då hamnade man på Institutionen för numerisk analys, särskild informationsbehandling. Han var alltså fantastiskt bra lärare för att han var liksom mer som kåsör. Jag läste där 60 poäng och det var första, man började med 20 och 40 och sedan med 60, det var ju först när man hade 60 poäng där. Jag klar 1970 och då fanns det inget, det var en lågkonjunktur då så, jag sökte ju över 100 jobb och man, alla sade det IT och ADB, det är ju framtiden, men det gick att få några jobb och det var vi som gick där, vi var väl en 28, 29 stycken, det var ingen enda som fick jobb. Men sedan så var det någon som sade att, sök till kommunerna, så då sökte jag för då skulle ju dom datoriseras, dom var ju helt odatoriserade då, i stort sett. Då sökte jag jobb i Falun, Trollhättan och Södertälje och fick alla tre. Så då valde vi Falu Kommun. Och så hamnade jag där, och där var jag med och dat… Mitt uppdrag, det var att datorisera, vi förde in datasystem på allt utom biblioteket, kan man säga, när jag var där. Och då kom jag i kontakt med Kommunförbundet och på den tiden, om man skällde på Kommunförbundet då blev man anställd där. Då var jag sådan här organisationssekreterare och var ute i sex år, och gjorde sådana där organisationsutredningar inklusive förslag till införande av IT-lösningar då. På den tiden då ägde Kommun- och Landstingsförbundet Kommundata.

Julia Peralta: Då pratar vi om vilken tid?

Nils Knutsson: Då är det alltså, jag började på Kommunförbundet -74 och…

Julia Peralta: Så du jobbade på Falu kommun i fyra år, ungefär?

Nils Knutsson: Ja, ja. Från -70 till -74 och sedan till Kommunförbundet, där var jag ute och gjorde uppdrag i 204 kommuner så jag har 86 kvar, där är jag inte klar än. Men, jo när jag anställdes på Kommunförbundet, då hade jag två uppdrag. Det ena var att vara med och göra organisationsutredningar, man har haft kommunsammanslagning och så vidare. Det andra var ordagrant, ”få fart på dom jävla torskarna”, sade chefen där,. och ”dom jävla torskarna”, det var Kommundata. Anledningen att det var Kommunförbundet var att dåvarande ledningen, dom ville inte satsa på IT-stöd för verksamhet, alltså förskola och skola, utan dom tyckte ekonomi, personal och allmänna barnbidrag och debitering av el, det räcker. Det finns ingen nytta med att ha det ute i verksamheten. Så då var jag med och införde IT i socialtjänsten och skola och så vidare.

Julia Peralta: Vidgade IT-användningen?

Nils Knutsson: Ja, sedan blev jag ju anställd då på Kommundata, -80. Där har jag, som du ser på det där [pekar på sin meritförteckning i pappersform], har jag ju haft ganska många jobb här. Så det är lite kort.

Julia Peralta: ”Att få fart på dom där torskarna”, det fanns en friktion mellan Kommunförbundet och Kommundata?

Nils Knutsson: Ja, ja.

Julia Peralta: Det var så.

Nils Knutsson: Ja, det var det.

Julia Peralta: För Kommunförbundet ville någonting och…Kommundata?

Nils Knutsson: Ja, dom var lite så här…

Julia Peralta: Motsträviga?

Nils Knutsson: Ja och dom var ju nybildade då, alltså Kommundata bildades ju -67.

Julia Peralta: Dom hade inte ens 10 år på nacken då.

Nils Knutsson: Nej.

Julia Peralta: Och hur uppfattade du den här friktionen. Du var ändå den som skulle…

Nils Knutsson: Ja alltså, vi fick ju köpa, vi köpte in system på Kommunförbundet som vi sade att dom där…

Julia Peralta: Skall ni använda.

Nils Knutsson: Ja, just det och det var bland annat inom Socialtjänsten och sådana där saker så och sedan satte vi ju fart naturligtvis då, men det tog ju, det var väl -85 som.

Julia Peralta: Detta gällde då i hela landet?

Nils Knutsson: Ja, oh ja.

Julia Peralta: Då gällde det liksom till alla kommunerna.

Nils Knutsson: På den tiden, då var det ju några kommuner som hade egna datacentraler. Det var ju Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Solna, Skellefteå, ja det var väl dom i princip. Då och då hade man ett samarbete med dom här fyra största städerna, alltså Stockholm, Göteborg och Uppsala och Malmö, där gjorde man, alltså lönesystem till exempel, då gjorde man specifikationer på ett lönesystem som finns fortfarande idag alltså. Men när specifikationerna var klara då valde varje kommun att programmera och systemutveckla det i egen regi alltså så att det kan man ju tycka så här efteråt att det var ju himla konstigt alltså. Men det var samma specifikationer så satt dom här fria kommunerna, och Kommundata gjorde likadant och då kunde vi skicka iväg det till dom som inte,

jag menar, en normalkommun har ju aldrig utvecklat system någonsin utan dom har ju anlitat servicebyrå.

Julia Peralta: Men om vi går tillbaka till den här, den här friktionen, du agerade lite grann...

Nils Knutsson: Ja, det var vi ju tvungna att göra. Vi köpte in systemen och det var inte så mycket friktion i det. Jag menar, det var ju trots allt, dom ägde ju företaget. Det var politiker som satt i styrelsen för Kommundata så att jag tyckte det där, det lättade ganska snabbt, när dom såg att det fanns efterfrågan på dom här.

Julia Peralta: Ja, för det var det jag tänkte fråga. Hur var mottagandet liksom på själva kommunnivån, anställda och dom som skulle jobba med dom här.

Nils Knutsson: Jo men det var ju så väldigt fint, ADB, vet du. På den tiden då fanns det ju, det var, ja jag kan dom i huvudet alltså. Det var ekonomisystem, personalsystem, bidragsförskott, allmänna barnbidrag och debitering av el, vatten och renhållning. Sedan var det inte mer. Sedan kom då, i mitten på 80-talet, allt, alltså förskola, grundskola, gymnasieskola, Komvux, socialtjänst, fritid, äldreomsorg, teknisk förvaltning, så att, då exploderade ju datoriseringen, på 80-talet. Och då var det enbart stordatorer. I UNISYS och IBM. Det var ju satsvis bearbetning som, det kanske inte du vet vad det är alltså men…

Julia Peralta: Nej.

Nils Knutsson: Jo, men man skickade in stansmaterial och sedan fick man på posten datalistor, en vecka efteråt. Och det där pågick ju ända fram till mitten på 80-talet, då införde man sådana här interaktiva system i stordatormiljö. Och sedan när stordatorerna försvann, hände ju det att, då skickades datordriften ut till kommunerna, alla skulle ha eget då. Det var väl runt -88, -90. För tidigare hade ju dom flesta hade, bortsett från dom här riktigt stora städerna, så dom var ju anslutna till Kommundata. Men då började dom sköta driften själva, men köpte system från oss och WM-data och…

Julia Peralta: Dom här uppköp, alltså av datorerna och sådant där, gjorde ni också det eller…?

Nils Knutsson: I vissa fall, för vi hade en period där då, då man skulle ha regionala datorer, det var det här IBM, vad hette den, 48-någonting, så vi hade ju regionala datorer. Det slogs politikerna om var vi skulle placera dom här någonstans, för det var liksom fint att få en datacentral i kommunen. Vi hade ju sådana här kommunala, regionala datacentraler på, ja det var ju här i Stockholm, Malmö, Halmstad, Sandviken, Skellefteå, Jönköping, Borås. Så det var på ganska många ställen.

Julia Peralta: Ja, det var det. Så det här var utöver dom här datacentralerna som fanns i Stockholm, Göteborg och Malmö, utöver det så fanns dom här regionala datorerna?

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: När du säger att ni skickade dom här, det här första materialet som ni sedan skulle, vart skickades det någonstans?

Nils Knutsson: Jo alltså, kommunerna satt ju och stansade på hålremsa och sedan blev det magnetband, vanliga sådana här musikkasett… Och så skickade dom det in till oss via posten.

Julia Peralta: Till Kommundata?

Nils Knutsson: Ja, så bearbetade vi det här och så kom det tjocka listor och så skickade vi det med posten tillbaka.

Julia Peralta: Och det bearbetades centralt?

Nils Knutsson: Ja, eller i dom här regionala, ja, när dom där regionala kom. Då var det inte aktiva lösningar så då upphörde ju pappersskickandet, utan det skrev dom ut själva.

Julia Peralta: Men innan då?

Nils Knutsson: Då var det, då var det bara här alltså.

Julia Peralta: Här, i Stockholm?

Nils Knutsson: Ja, och Skellefteå.

Julia Peralta: Okey. Men det fanns kommuner som fortsatte att använda sina datacentraler?

Nils Knutsson: Ja, och dom hade ju också bara, Uppsala, dom hade ju bara papperslistor alltså.

Julia Peralta: Så dom åkte till Västerås och lämnade.

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Okey, men Kommundata fanns redan 1967, då tillkommer Kommundata?

Nils Knutsson: Ja, eller, alltså det började -65 faktiskt. För då bildades en enhet på Kommunförbundet och sedan blev det på deras organisationsavdelning. Sedan blev det ett bolag -67. Sedan brukar vi säga att den första riktiga datatillämpningen, den levererades i april 196-, vänta skall tänka efter här nu så jag inte säger fel. Det var alltså 40 år sedan, det var 1967 ja, just det. Och det var allmänna barnbidragsrutinen till Örebro kommun, och det var ju ganska enkelt. Det var ju bara utskrift utav utbetalningskort med exakt samma belopp till alla människor. Så det var ju inget avancerat. Men tidigare satt man ju och skrev det där för hand.

Julia Peralta: Det gjorde man?

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Och räknade?

Nils Knutsson: Jajamen.

Julia Peralta: Ja. Det är ändå lite sent, är det inte det? I relation till utvecklingen i landet, eller?

Nils Knutsson: När det gäller kommunerna. Nej, det tror jag inte. Det där allmänna barn-, nej det tror jag inte, det var ungefär i…Ja, det var parallellt då. Möjligtvis att Stockholm och dom låg något år eller så före men så himla stor skillnad var det inte.

Julia Peralta: Men upplevde du det som att det var, fast att inte alla kommuner använde sig av Kommundata, att det var ändå en ganska homogen utveckling.

Nils Knutsson: Nej, en del var väl snabba och en del var, jag menar…

Julia Peralta: Vilka kommer du ihåg som var dom som liksom lite mera…

Nils Knutsson: På hugget, ja.

Julia Peralta: Ja.

Nils Knutsson: Ja, Sandviken har alltid varit framåt, Solna, Sundsvall, ja, det var väl dom. Dom var på hugget alltså.

Julia Peralta: Och vilka kommer du ihåg som lite motsträviga?

Nils Knutsson: Ja, Motala, dom var sist med, dom körde manuella löner. Jag kommer inte ihåg när det var men det var långt in på 80-talet alltså.

Julia Peralta: Nej, menar du det?

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Men, hur lång tid dröjde det innan Kommundata hade, alltså inte kontroll, men liksom…?

Nils Knutsson: Ja, alltså då när man gjorde dom här interaktiva systemen och det tog man beslut om på svenska flaggans dag 1980, då hade man haft UNISYS stordatorer. Och då tog man beslut att gå över till IBM stordatorer. Sedan utvecklade vi system med start, jag tror dom första, dom där interaktiva, dom levererades väl -82, -83. Sedan, hela 80-talet så då, hade vi i princip monopol. Men det är många som säger att det var liksom ett styrt monopol men det var ju ändå konkurrens på marknaden, även om, för man får ju komma ihåg också att man startade Kommundata på grund av att näringslivet ville inte investera i kommuner och då sade kommunerna, nja, finns det ingen på marknaden, då får vi gå samman och då gick man tillsammans med Kommunförbundet och startade det här alltså. Man fick ju betala avgift för att vara med i Kommundata, trots att man inte körde någonting, man betalade ett visst antal öre per invånare som finansierade Kommundata i Sverige.

Julia Peralta: Från skattemedel alltså?

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Och detta gjorde alla kommuner oavsett om dom använde sig av Kommundata eller inte?

Nils Knutsson: Nja, alla skall jag inte säga, för det fanns ju några som var motståndare, Täby till exempel, dom gillade aldrig, dom var emot Kommunförbundet trots att dom var med där. Dom byggde upp eget och sedan var det ju dom här största städerna, dom hade eget. Men sedan började ju dom köpa av oss.

Julia Peralta: Tjänster?

Nils Knutsson: Eller program, applikationer då. Där var väl dom som var först ut med det, det var faktiskt Göteborg. Dom köpte dom här sociala systemen, men dom körde det i egna datorer. Så att, men Malmö, dom gjorde egna. Linköping gjorde, ja, det glömde jag, Linköping var en sådan där också som körde eget.

Julia Peralta: Om du kommer ihåg, om du försöker minnas lite, vilka andra tjänster, alltså, hur såg tjänsteutbudet ut?

Nils Knutsson: Jag tror nästan jag skall visa dom här bilderna [tar fram OH-bilder]. Vi gjorde det här för en konferens för några år sedan och då är det lite axplock och intervjuer och diskussioner med *kommITS* och så vidare. Och då kan man säga, titta lite hur det var igår och då ser du här perioden 70-85, då har du dom här hålremslösningarna, dom höll på att avvecklades. Systemen är batchorienterade och IT, det är koncentrerat till kommunstyrelsens kommunala förvaltning med ekonomi och personal alltså. Informationen, den börjar då registreras på magnetband och diskett och skickas, då gick man över och skickade den här via telenätet. Man fick det här, som jag sade tidigare då, resultatet kom i form av datalistor. Sedan började då så kallade flerarbetsplatser, där var Solna först och det tror jag var, om det var 80. Då var det Datapoint, ett företag som inte finns längre och dom var väldigt framåt, dom hade ett operativsystem som hette RMS och ett nätsystem som hette Arcnet. Du ser, det var inga, det var tre, fyra arbetsplatser.

Julia Peralta: Vad är en flerarbetsplats för någonting då?

Nils Knutsson: Jo, att dom hängde ihop. Förut stod dom ju för sig själv, men du ser, i huvudsak är det inregistrering, men man delade på programvara. Och sedan kom det då försystem till dom här stordatorerna, alltså så man satt ute och matade in lönesystem via dom här arbetsplatserna och så skickades det via nätet. Och sedan kom dom där interaktiva lösningarna och det var i första hand socialtjänst och skola. Då hade man ju dumma terminaler, det som vi idag kallar, tunna klienter, men det var textgränssnitt. Och sedan hade vi då en revolution här i början på, på 80-talet den här teletransmissionen, den var ju fruktansvärt dyr alltså. Och då ersatt man det med så kallade X. 25 nät. *kommITS* hette det här, och det var varenda kommun anslutna till alltså, precis alla kommuner, även dom här storfräsarna, och då hade man sådana här regionala noder i varje län. Här gjorde man då stora besparingar. Televerket blev ju inte så glada för dom fick ju mindre intäkter.

Julia Peralta: Vad gjorde man, dom här regionala noderna, vad fyllde dom för funktion?

Nils Knutsson: Jo, dom var anslutna, och det var länsvisa, så om man säger Sörmland, dom låg där nere i Nyköping och alla kommuner i Sörmlands län, dom anslöts till den där noden och så skickades det upp via en lina till Skellefteå eller Älvsjö.

Julia Peralta: Som ett mellansteg?

Nils Knutsson: Ja, och sedan dom här stansoperatörerna, dom blev ju då överflödiga, som hade suttit och stansat från morgon till kväll. Dom blev då nätoperatörer och det var, det var himla fint och det var ofta kvinnor som var det här alltså.

Julia Peralta: Var det samma människor då som övergick?

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Deras arbete förändrades?

Nils Knutsson: Ja, ja. Och så fick dom gå kurser i det här… Sedan började man då anställa ADB-samordnare. Dom satt ofta på det som förr, drätselkontor, det har inte du hört talas om förstås men det är samma som ekonomikontor, men det hette så förut alltså. Så det var ekonomikontor, ekonomifolket som ledde IT-utvecklingen i kommunerna. Och det här Datapoint, dom var helt, och blev mer och mer dominerande då. Som du ser här [pekar på OH-bilderna], dom fanns i 150 kommuner, och det där var en bra lösning alltså. Och sedan så fick då stadsförvaltningen ytterligare specialdesignat IT-stöd. Och då var det, utöver socialtjänst, skola, så blev det fritid, teknisk förvaltning och bibliotek och så vidare. Men man hade i stort sett exakt samma system, samma plattform och samma tekniska miljö alltså. Och det hör man ju nu, Computer Sweden skrev i någon ledare för ett tag sedan, varför är det inte så, dom vet ju inte att det har varit så här, men, varför skall det finnas, jag tror det är, 10 olika ekonomisystem i kommunsektorn, dom gör ju exakt samma sak. Men i stort sett så var det en leverantör på marknaden utöver dom som hade egna lösningar, sedan kom det någonting som hette skrivautomater.

Julia Peralta: Ursäkta mig, det var en leverantör fast den levererade olika system. Okey.

Nils Knutsson: Och det var vi. Sedan började det komma någonting som hette skrivautomater och det var ju ordbehandling, förr då hade man ju vanliga skrivmaskiner då… Och det här kanske inte har så mycket med IT att göra men på den där tiden, kommunallagen, den var väldigt styrd, varenda kommun såg exakt likadan ut. Och det gjorde att systemen kunde göras väldigt enkelt. Vi visste precis hur man hanterade det. Sedan i slutet av 80-talet, då kommer PC-nätet, och då tyckte man stora PC-nät, det var åtta, tio arbetsplatser. Och så kommer det alltså tidigare, det här att man etablerade regionala datacentraler i ett antal län. Jo, där är det där, IBM 40/300, hette den. Systemen blev mer och mer interaktiva. Sedan kommer IBM då, jag tror det var -89 med AS400, det som heter E-series nu alltså, och då börjar den här lokala datordriften ta fart alltså. Då köpte kommunerna AS400 och satte i varje kommun då. Stordatordriften avvecklades och då började man anställa kommunal driftpersonal. Idag finns det över 6 000 driftmänniskor i kommunerna. På den tiden fanns det ju knappt en enda en mer än i Stockholm och Göteborg, men det var textbaserade lösningar alltihop. Sedan kommer Novell in på banan här och man började ifrågasätta Kommundata, stor bjässe och stel och jobbig att ha med att göra, centralstyrt. Då började det komma in nya leverantörer på marknaden. WM-data bland annat. Sedan kom det ju en period i början på 90-talet, då började man snacka om öppna system och det var UNIX som var öppna system då alltså. Det blev oerhört snabbt populärt vad. Det blev mer och mer PC och näten växer. Och sedan helt plötsligt så, dom här textbaserade, dom avvecklades för då kom den här grafiska Windows och liknande in på banan. Sedan hade vi då en lågkonjunktur då i början på 90-talet och då kom det, då har vi lärt oss att, när det är lågkonjunktur i näringslivet, då vill leverantörer-

na sälja till kommun och landsting, och det kom då, Sedan kommer det sådana här sammanhållna kontorssystem, alltså det som idag är Office och liknande, men det hette ju något annat då. Novel breder ut sig och Datapoint försvinner mer och mer alltså. Sedan, -92, det var ju då första gången någonsin som den totala massan, kostnaden minskade. Den minskade faktiskt. Det blev en oerhörd prispress på IT och då kom ju LOU och sedan kom en ny kommunallag och nämnderna fick göra lite som dom ville och kommunerna blev alltmer olika varandra. Nu finns det ju ingen ordning på någonting och man hade så här köpa/sälj, så här. Sedan kom Internet och man började skapa hemsidor och Novel växer ytterligare. UNIX bara dör ut när Microsoft kommer in här. Vi hade, Södertälje är ett bra exempel, dom hade satsat, allt var UNIX, sedan tog dom bara ett beslut, UNIX skall bort, Microsoft in. Dom bytte bara på ett år. Sedan kommer webben och sedan börjar man göra stora uppgraderingar då inför sekelskiftet då. Det blir mer och mer komplicerat och medborgarna använder kommunernas hemsidor mer och mer. Man hade det här e-demokrati, det kanske du kommer ihåg där, i Kalix, var ju han som numera är som ett språkrör för miljöpartiet, han var ju en av pionjärerna när det gällde e-demokrati. Stordatorerna, dom gick i graven och sedan fanns det ju något som hette MS-dos, innan Windows kom. Det blev aldrig så mycket. Royal Base var det något som hette, IBM hade någonting och så ser du Data Point, dom var rätt uppåt ett tag. Och UNIX, men det som är nu, det är Windows och Webb. Windows är nog nästan lika dominerande som stordatorerna var på 80-talet. Ja, idag, då är det inte historia men så här ser det ut, dom flesta. Dom har legat still med sin tekniska miljö här. Men, och arbetsplatserna är som jag säger, det är Windows, databaserna är det där och sedan är det lite om katalogtjänster, kryptering och brandväggar, ökat intresse för Linux, det är inte så mycket. Så här såg det ut, lugnt och prydligt, inget komplext. Nu är frågan, går det att vända det här? Och det måste man göra annars kommer det här inte...Det var en snabb genomgång.

Julia Peralta: Men Nils, om vi bara går tillbaka till den här perioden då du började på Kommundata. Bara för att få ytterligare liksom ett förtydligande där. Den här friktionen, det gällde mest med politikerna, på politikernivå, eller hur?

Nils Knutsson: Ja alltså det var ju jädra konstigt för att, alltså Kommunförbundet utsåg ju politiker som satt i Kommundatas styrelse. Dom var ju både ägare av Kommundata och kunder. Så när man, nej jag vet inte riktigt vad den där friktionen var alltså. För, du vet, det var lite konstigt för att Kommunförbundet, dom hade ju en oerhört stark ställning alltså, när man var som jag då, åkte runt och var konsult, då mötte kommunalrådet på rådhustrappan i mörk kostym och hälsade och sedan fick man gå in där i någon stor hörsal och, ”nu skall ni höra vad konsulenten här från Stockholm säger och nu gör ni precis som han säger” och… Nyköping var en av dom första upp där. ”Ingenting skall vara lokalt à la Nyköping utan lyssna nu på konsulenten här”. Och då var jag 27 år, vet du. Det var konstigt alltså för att på den tiden så var det också, man var ju så fruktansvärt rädd för IT, att det skulle påverka arbetstillfällena. Och sedan valde vi ju att datorisera socialtjänsten och socialsekreterarnas jobb och dom var ju, dom var ju motståndare till det.

Julia Peralta: Dom var det?

Nils Knutsson: Ja och dom tyckte inte att deras klienter, som dom kallade det på den tiden, skulle hamna i ett dataregister för att dom hade misshandlat sin fru eller supit för mycket eller så där, så att dom, det var så här… Nej jag vet faktiskt inte riktigt varför det var så där men, men det var en kort period bara.

Julia Peralta: Fick ni alltså negativa reaktioner, kommer du ihåg vilka grupper förutom användaren, socialsekreterarna som…

Nils Knutsson: Nej det var faktiskt mest socialsekreterare, för på andra områden, lön och ekonomi, där var det aldrig något snack, alltså. Dom tyckte det här var toppen och fritidsförvaltningen, när dom kunde boka tennistider och fotbollsplaner via data, det tyckte dom var, nej, det var främst socialsekreterarna.

Julia Peralta: Och det handlade om den här integriteten lite grann?

Nils Knutsson: Ja, och arbetstillfällen. Det kanske var väl lite fackets… Ja, facket var lite, TCO, och integritetsdebatten och den datalag och allt det där kom ju.

Julia Peralta: Vad fick ni för reaktioner på själva utformningen av systemet, liksom dom här registren, man skulle fylla i och svara på frågor om liksom, ja, jag har liksom svårt att exemplifiera men, att man ibland tycker att det är för…

Nils Knutsson: Nej, men det som dom var emot, det var ju alltså, på den där tiden var man, det man var lite motståndare till, det var ju koder. Alla beslut enligt socialtjänstlagen till exempel, då var det en kod för varje beslut. Och då hade man ju en stor telefonkatalog nästan där man satt och slog i dom här koderna och så skulle man registrera in det. Det tyckte dom inte om.

Julia Peralta: Det var jobbigt med själva kodandet eller var det, eller upplevde du att det var problematiskt att koda på ett viss sätt?

Nils Knutsson: Nej, dom gillade inte att koda. Men det dom, alltså, det som var, vissa saker det såg man ju hur himla effektivt, jag menar, hela det här, debitering av förskoleavgifter, hemtjänst och sådana här saker, det gick ju till så att varje månad så satte man in en räkning i en skrivmaskin och så satt man och skrev och ofta var det exakt samma belopp, i alla fall på barnomsorgen, på äldreomsorgen kanske det var… Sedan stoppade man det i ett kuvert, skickade och sedan så kom det tillbaka en postgirotalong. Och då var det, i varje kommun så hade man ett jättebord där man varje morgon sorterade upp dom här i bokstavsordning och sedan satte man in dom i pärmar, eller prickade av i pärmar, nu är det betalt. Och sedan ersattes det här med OCR-läsning och automatisk avprickning i postgirot. Så hela det här jobbet, det var ju en jätteadministration, det försvann ju. Det blev rätt dessutom. Det var ju mycket fel i det där manuella. Så att jag tror nog dom flesta, dom var ganska positiva. Det var dom. Och sedan var det ju ekonomifolk som ledde det hela. Dom var moderna.

Julia Peralta: Det var mest, ja framför allt var det ekonomisystemen, det var dom som förändrades först, eller det var där det började?

Nils Knutsson: Ja, det var där det började och dom här ADB-samordnarna, ja, dom var nästan alltid placerade på ekonomikontoren, alltid. Så där sköttes och, så dom bestämde, nej nu är det dags för fritidsförvaltningen att föra in datasystem. Så dom var lite, en intern maktfaktor.

Julia Peralta: Även intern inom den kommunala…?

Nils Knutsson: Ja, precis.

Julia Peralta: Om vi går tillbaka till din roll då, 1974, när vi började. Var det flera än dig som hade den här arbetsuppgiften, hur många var ni?

Nils Knutsson: Nej, det där att få fart på torskarna där, det var ju bara jag. Men Kommunförbundet hade ju då en organisationsavdelning med 50-tal, men jag var den förste som anställdes på Kommunförbundet som hade utbildning i ADB, det var ingen annan som hade. Och sedan fanns ju Kommundata, dom hade ju sin säljpersonal och kundkontaktmän som var placerade över hela landet då, eller började bli, så att det var ju fler som sålde, så att säga. Men, på Kommunförbundet, där var jag ganska ensam en lång tid alltså. På den tiden gjorde man något som jag tycker är konstigt att man inte gör längre, vi var tvungna då, när vi gjorde organisationsutredningar och sade att, nu får ni införa datastöd för socialregister till exempel. då skulle man visa hur mycket man sparade på det där. Effektanalyser och så vidare och då skulle man tjäna pengar i motsvarighet till det man betalade för dom här systemen. Det gör man ju aldrig nu, konstigt nog alltså.

Julia Peralta: Nej. Det kanske var någon form av berättigande eller?

Nils Knutsson: Ja, visst, politikerna var stenhårda, tar vi beslut om ADB-system, då skulle det upp och ofta var det till kommunstyrelsen och då skulle dom se, jaha, vi tjänar så där mycket och det kostar så där mycket. Ja då köper vi det. Så att, det var, på det viset, nu införs ju IT lite mer, jag har inte sett någon sådan där effektkalkyl på, ja jag vet inte, åtta, tio år.

Julia Peralta: Man vet att man tjänar på det kanske?

Nils Knutsson: Ja, eller också vågar man kanske inte. Jamen det finns ju, Stockholms Stad, vet du, dom införde ju ett nytt ekonomisystem för tre år sedan, då kostade det 19 miljoner att upphandla själva systemet. Det hette Agresso, det här systemet. Det kostade under en femårsperiod, kostade det 24 miljoner. Upphandlingskostnaden än nästan lika dyra som det man köper, men sedan kommer ju stora chocken, vad kostar det att införa det här då. 525 miljoner. Ja, jag menar, visar man upp en sådan kalkyl skulle man aldrig få ett nytt ekonomisystem.

Julia Peralta: Tror du att det är mera det som…Nu är vi här, nu är vi på banan, nu blundar vi och kör.

Nils Knutsson: Ja, det verkar så.

Julia Peralta: Det är en förändring som du har märkt. Tidigare så skulle det göras ekonomiska kalkyler?

Nils Knutsson: Ja, Det var stenhårt. Man tog inte ett beslut utan det. Dom här upphandlingarna som görs nu, det är ju fokus på den här lagen om offentlig upphandling. Men några kalkyler, det har jag inte sett, som sagt.

Julia Peralta: Men då hade du ensam den här rollen med att få fart på dom här.

Nils Knutsson: Ja, på Kommunförbundet var jag det, men sedan hade jag ju kollegor som, det anställdes ju folk då som jobbade med skola och social och så vidare. Så i början

var det väl, två på Kommundata som höll på med det, och så jag då på Kommunförbundet.

Julia Peralta: Ja, så att du var ensam på Kommunförbundet med de här uppgifterna?

Nils Knutsson: Ja, ja.

Julia Peralta: Åka ut och möte och förankra tekniken och, för det var det du gjorde, introducerade tekniken.

Nils Knutsson: Ja, alltså min roll var ju också att utveckla nya system.

Julia Peralta: Det gjorde du också?

Nils Knutsson: Ja. Men det var ju, först köpte vi sådant som, då köpte vi faktiskt från Göteborg och…

Julia Peralta: För dom stora…

Nils Knutsson: Dom hade gjort, det fanns ett socialregistersystem, det köpte vi av Göteborg och anpassade så det funkade till en normalkommun, och sedan sålde vi det vidare.

Julia Peralta: Om vi försöker specificera dina arbetsuppgifter, så var det försäljning…?

Nils Knutsson: Ja, eller försäljning, ja, det kan man säga. Sedan var det ju introduktion av IT över huvud taget. Och i det hade vi en massa konferenser och man var på politikermöte och sådana här saker. Och sedan var det…

Julia Peralta: Förankring?

Nils Knutsson: Ja, förankring ja. Och sedan var det i ett senare skede, då blev jag ju ansvarig för att utveckla sociala system, så då var jag utvecklingsledare, hette det och gjorde dom här stora inom sociala, skolan framför allt. Och sedan, sedan blev det ren försäljning.

Julia Peralta: Ja. Och ni upphandlade datorer också, eller hur. Men det gjorde inte du?

Nils Knutsson: Nej. Vi upphandlade ju även datorer åt kommunerna. Så att det här Data Point, det gick ju via oss, IBM likadant, AS400.

Julia Peralta: Motsvarigheten till Stadskontoret på…?

Nils Knutsson: Ja, lite, fast det gick, alltså vi skar ju emellan där så vi tjänade ganska mycket på dom där hårdvaru… Vi lade ju på, vi fick ett pris från Data Point, sedan lade vi på och så sålde vi vidare till kommunen, så att det var lönsamt som bara den. När PC:n kom, då hade vi ett PC-bolag som sålde persondatorer och sådant, men det lades ner efter ett tag.

Julia Peralta: Okej. Den här introduktionen av IT och förankringen och det här, under hur lång tid gjorde du det ungefär?

Nils Knutsson: Ja, jag började ju där -74, nej det tog mer, det var nog -78 kanske.

Julia Peralta: 24 år ungefär. Och sedan så övergick din tjänst mer och mer i den här försäljningen?

Nils Knutsson: Nej. Den här, Lennart Olausson, han var då, det var där något i mitten på 70-talet, då bildade man en säljavdelning på Kommundata som var ute och sålde och då försvann lite min roll där, även om jag sedan blev säljare, längre fram alltså. Men då byggde dom upp en regional organisation…

Julia Peralta: För försäljning?

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Men du satt fortfarande på Kommunförbundet?

Nils Knutsson: Ja, fram till -80.

Julia Peralta: Fram till -80. Och sedan gick du över till Kommundata?

Nils Knutsson: Ja, ja.

Julia Peralta: Och när du gick över till Kommundata, vad hade du då för arbetsuppgifter?

Nils Knutsson: Första där, det var att göra dom här interaktiva systemen i stordatormiljö, för skola och social. I och med att jag hade varit ute och gjort sådana där organisationsutredningar, då visste jag ju precis hur dom jobbade med rutiner och så vidare så att då kunde vi göra dom där, så jag var ju liksom verksamhetsinriktad, så programmerade och sådant där, det gjorde jag ju aldrig, utan det, jag talade om ungefär hur det skulle vara och sedan hade vi ju då sådana här referensgrupper och grejer som tittade om vi hade tänkt rätt.

Julia Peralta: Men Kommundata växte egentligen, får den här monopolställningen, ungefär 1980, det är då, då har dom köpt i princip…

Nils Knutsson: Ja, då hade vi ju köpt Kommundata i Västerås. Vad var det mer vi köpte, Solna Datacentral, Skellefteå. Det var väl dom.

Julia Peralta: Så det var i princip bara dom stora städerna kvar.

Nils Knutsson: Ja, och sedan köpte vi ju faktiskt Landstingens Datacentral. Landstingen hade en egen, den låg på Sveavägen.

Julia Peralta: I Stockholm?

Nils Knutsson: Ja. Den köpte vi, det var väl runt -80 det också. Hur var det, det måste ju vara, just det, det var, Kommunförbundet hade Kommundata och Landstingsförbundet hade Landstingens Datacentral och slogs dom ihop och sedan blev Kommunförbun-

det och Landstingsförbundet ägare av det hopslagna som då hette faktiskt Kommundata. Men det var även för landsting.

Julia Peralta: I, i hela landet?

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Och detta hände?

Nils Knutsson:ar det -80, ja, det kanske var tidigare. Ja, det var nog tidigare, det var -78 eller något sådant där.

Julia Peralta: Det innebar en stor förändring. Eller?

Nils Knutsson: Jo, det var det ju.

Julia Peralta: Maktkoncentrationen måste ha…

Nils Knutsson: Jo det är klart, det blev det ju. Det intressanta är ju då, varför var vi bara på kommun och landsting, varför var vi inte på stat. Och där finns det en sann historia faktiskt för vi började förbereda, för då hade ju, staten, dom hade någonting som hette DAFA. Dom ägnade sig åt IT-stöd till Skatteverk och Försäkringskassa och hela det där, men då tänkte vi, ja det där, vissa delar av det där skulle vi konkurrera med DAFA. Men då blev Kommunförbundets ledning, ägare av Kommun…, dom blev uppkallade till dåvarande finansministern, Gunnar Sträng, det var en sådan där riktig legendarisk man, då sade han, ni håller er på kommun- och landstingssidan, ni skall inte hålla på med stat, och så pratar vi inte mer om det. Han dikterade det, han ville värna om sitt statliga datacentral.

Julia Peralta: Yes. Och då blev det ingen konkurrens?

Nils Knutsson: Nej, nej. Så att sedan såldes ju det till CEMA Group, och vi såldes till Celsius. Det var ju ganska sent, det var ju på 90-talet.

Julia Peralta: Så det var Kommundata fram till 90-talet?

Nils Knutsson: -94. Och DAFA såldes samma år alltså.

Julia Peralta: Vad är Celsius då för företag?

Nils Knutsson: Ja, det var ju, det var ju väldigt egendomligt för det var ju ett sådant där militär, alltså försvarsindustri. Dom gjorde ju ubåtar och kanoner och trampminor och allt möjligt. Dom hade fått för sig att dom skulle satsa på IT, så dom köpte upp en massa IT-företag och så bildades Celsius Informationssystem AB. Men det var alltså -94 det, som vi kom in där. Och sedan efter blev vi ju börsintroducerade. Sedan delade man ut aktierna -96 och bildade Enator. Och sedan -99 slogs vi ihop med TIETO i Finland.

Julia Peralta: -97?

Nils Knutsson: -99. Sedan har det vart lugnt, men det är ju inte så mycket historia. Det är nutid nästan.

Julia Peralta: Ja men det är viktigt att ha den, när du ändå kan berätta, när du ändå kan den delen så är det bra om den är med.

Nils Knutsson: Sedan kan man väl säga att det som har hänt dhr, det är ju att, först hade man stordator och dom flesta var hos oss, sedan kom dom här lokala dator…och då byggde man upp egna datacentraler. Nu känns det som att nu är man tillbaks igen till att man outsourcade sin IT-verksamhet, tillbaka till oss eller WM-data. Man vill inte hålla på, Södertälje, Upplands Bro, Apoteket, Skatteverket.

Julia Peralta: Så nu har ni, kommunerna fortsätter att vara en stor kund. Men ni har också intagit den statliga…?

Nils Knutsson: Ja, nu är vi där alltså.

Julia Peralta: När blev det okey då. Efter -94?

Nils Knutsson: Sträng dog ju där så att, nej, men i och med att dom sålde DAFA.

Julia Peralta: Ja precis, -94?

Nils Knutsson: Då blev det fritt fram.

Julia Peralta: Öppnade man marknaden.

Nils Knutsson: Ja, så att, men vi gör inte så mycket åt stat…TIETO är väldigt stora på stat men inte i Sverige, utan det…

Julia Peralta: I Finland?

Nils Knutsson: Ja, precis, dom köpte nämligen finska DAFA. Dom är jättestora.

Julia Peralta: Är det helt statlig bolag eller…

Nils Knutsson: Nej, dom köpte det. Men det var ju ett statligt bolag, precis som DAFA.

Julia Peralta: Har staten alltså, den svenska staten någon andel i företaget?

Nils Knutsson: Det är helt privat. Ja, det är på börsen. Men nu är det någon rackare som köper upp…

Julia Peralta: Börsen -96 alltså, men före det så…

Nils Knutsson: Ja då var det ju, då var det helägt av Kommun- och Landstingsförbundet.

Julia Peralta: Det är mycket som händer här på 90-talet med.

Nils Knutsson: Ja, det gör det.

Julia Peralta: Öppna marknader och sådant.

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Om vi går tillbaka igen då till din roll, du går över 1980 till Kommundata. Och då jobbar du med utvecklingen av system, och framför allt för den här sociala och skolan, systemet.

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Vad gör du mera?

Nils Knutsson: Sedan blev jag regionchef.

Julia Peralta: På Kommundata?

Nils Knutsson: Ja, och det var i början på 80-talet, -83 tror jag. Då skulle man ha regionala kontor i varje län och då var jag ansvarig för Stockholms län här. Stockholm-Uppsala län, det är därför jag känner Bladh ganska väl. Det var ren försäljning och marknadsföring. Och sedan slog man ihop regioner till fyra områden, norr, syd, öst och väst och då blev jag sådan här områdeschef för ett antal regioner.

Julia Peralta: Centrala…?

Nils Knutsson: Det var här i Mellansverige, kan man säga. Och sedan kom Dialog, då blev jag divisionschef för, och ansvarig för applikationer. Då var jag tillbaka i utvecklingsfabriken. Och det var jag också i Celsius och där bildade dom då ett bolag som höll på med sådan här Account Management, alltså man, det var en person som var utsedd att ha hand om grupp kommuner och så skulle han eller hon ha totalansvar för hela kommunen, oavsett vad det var, om det var social eller teknik och då blev jag chef för det bolaget. Men det, när vi slogs ihop med finnarna, då ville inte…dom tyckte det var för dyrt, och det var det ju.

Julia Peralta: Men sedan har du ju blivit vd?

Nils Knutsson: Ja, det var för det bolaget.

Julia Peralta: Och nu är du?

Nils Knutsson: Nu, är jag marknadsdirektör.

Julia Peralta: I Sverige.

Nils Knutsson: Ja, för offentlig sektor. Vi hade ju, när vi slogs ihop med TIETO så tror jag vi hade 140 bolag ett tag och det tyckte finnarna, nej det tyckte inte vi heller, så då drog man ner på antalet bolag.

Julia Peralta: Avbolagiserade helt enkelt.

Nils Knutsson: Ja, det kan man säga. Ja.

Julia Peralta: Du har ju varit med om ganska mycket, alltså, sett dom här tidslinjerna, förändringar och sådant. Kan du, om jag bara frågar så där spontant, nämn dom tre viktigaste förändringarna under din tid.

Nils Knutsson: Ja det var ju, det var ju att gå från batchsystem till interaktivt. Det var ju en jättegrej. Sedan var det ju från stordator till lokala datorer och sedan var det från textgränssnitt till grafiskt gränssnitt alltså, det tycker jag. Det var de tre viktigaste.

Julia Peralta: Och sedan, om vi pratar om dom här liksom lite mera drivande krafterna och dom konservativa krafterna som ville hålla tillbaka utvecklingen, fanns det, ja vi har varit lite inne på det men…?

Nils Knutsson: Ja alltså, det var ju då en period när det var en väldig debatt om integritet på 70-talet och Datainspektionen kom till. Du vet, vi hade ju oerhörda fajter med Datainspektionen, vi har ju sådan här samkörning utav information och det var bland annat det jag gjorde då när vi startade, bland annat kolla daghemsavgifter, för på den tiden då hade man ju inte maxtaxa och sådant här utan då byggde, avgiften på hur mycket bruttoinkomst vi hade och då kom vi på att samma bruttoinkomst, det är ju den jag talar om för Försäkringskassan när man skall bestämma sjukpenning, och så tittade vi på och gjorde lite stickprov där. Då visade det sig att bruttoinkomsten var alltid högre på Försäkringskassan för då ville man ha så mycket sjukpenning som möjligt. När man skulle fastställa daghemsavgiften, då var den så låg, och det där skilde alltså på 17-18 procent. Då bad vi att få göra samkörningar med Försäkringskassan och kommunernas barnomsorgssystem och där kunde man ju tjäna, ja som sagt, 17, 18 procent i högre intäkter för kommunerna. Och då hade vi ju fajter med Datainspektionen, för dom gillade inte det där. Det blev alltid att man överklagade till regeringen, men vi vann alla dom där fajterna faktiskt. Det var likadant med socialbidrag, man fuskade där. Men regeringen, dom tog alltid det här beslutet dagen före julafton, när inte journalisterna var på alerten alltså. Det sopades under mattan. Men dom där samkörningarna, ja, sedan kom ju det här SPAR-registret och kommuninvånare. Nu har vi ju, varenda kommun har ju alla sina invånare i ett personregister. Det var ju inte heller, då skulle man sitta och mata in allteftersom dom blev kunder. Nej det var hårda tag där med, Jan Freese hette han som var, han dog här om månaden. Han var ju den förste generaldirektören där, han var tuff.

Julia Peralta: Ja just det, på Datainspektionen, ja. Vad är det, vad tror du liksom är den viktigaste drivkraften bakom uppkomsten av Kommundata?

Nils Knutsson: Ja, det var att näringslivet ville inte satsa. Dom tyckte det var ingen marknad att hålla på med utan det skulle vara näringslivet alltså. Då tyckte politikerna, vi måste ju ha IT-stöd och så tog man beslut om det här.

Julia Peralta: Om du tänker på relationen mellan kommunerna, alltså Kommunförbundet, Kommundata och staten. Nu har du varit inne på det här med Sträng. Hur fungerade det?

Nils Knutsson: Nej, men det var aldrig något, i och med att vi höll oss på vår kant och Sträng höll sig på sin, det var aldrig något tjafs där alltså, utan, det var väl en liten variant, det var, vi var inne på kyrkokommuner ett tag, alltså gjorde IT-stöd till kyrkoförvaltningar. Där var det ju lite skämmigt för det hade ju DAFA också naturligtvis. Men å andra sidan så hade många kommuner kyrkogårdsförvaltningar så att, så vi tyckte vi kunde hålla

på. Jag menar det var inga pengar, men vi hade ett system för gravvårdsadministration som hette ASK.

Julia Peralta: Som ni hade byggt upp eller?

Nils Knutsson: Ja. Men det hade DAFA ett också.

Julia Peralta: Okej. Fanns det andra aktörer, som ni var tvungna att förhålla er till?

Nils Knutsson: Ja, alltså det är klart att, dels var det ju konkurrenter, sådant som kom då på 80-talet och det var ju WM-data, det var ju i första hand, sedan har det alltid funnits, det har kommit uppstickare som kört ett tag, sedan har dom dragit sig tillbaka. Men det är WM-data på ekonomi och PA och verksamhetssystem. Och sedan är det på skola, ett företag som heter IST, i Växjö. På skolmarknaden, där har vi ju ungefär 50 procent vardera. Så det är ju inte så många, fortfarande är det inte så många som är…

Julia Peralta: Konkurrenter?

Nils Knutsson: Nej, jag menar, nu har ju WM-data blivit engelskt bolag och vi är finsktsvenskt, jag menar, dom är väl 43 000 anställda och vi är 17 000. Så det är stora butiker. Men i offentlig sektor är ju Tieto Enator, det är fortfarande 18-19 procent alltså, det är en stor andel.

Julia Peralta: Inga andra aktörer?

Nils Knutsson: Ja, så är det Datainspektionen ch sedan naturligtvis då den här upphandlingslagen, LOU som kom -94, som nu skall ersättas i årsskiftet här nu. Men den har ju betytt mycket alltså, det, och den gjordes ju för att skydda oss. Nej, vad är det mer för någonting. Ja, sedan är vi ju beroende av dom här typ Skatteverket och Försäkringskassan för dom här samkörningarna. Men annars, är det några andra? nej tycker inte… Nej.

Julia Peralta: På vilket sätt, den här lagen, det känns som att du…

Nils Knutsson: Den är ju, det är en del som skäller på den där och tycker…

Julia Peralta: …den var problematisk?

Nils Knutsson: Att den är krånglig och så vidare. Och det tycker inte jag alltså, för lagen som sådan, den är ganska detaljerad, bara man kan läsa innantill så är den inte krångligare än andra lagar däremot när man tillämpar den, då blir det mycket krångel alltså. Men det är inte lagens fel, utan det är dom här kommunala upphandlarna som krånglar till det. Just nu så tycker jag att dom är så fruktansvärt ängsliga att göra fel. Vi har ett fall där vi var underleverantör till ett företag som hette Aditro, dom är stora på ekonomi- och PA-system och, …till Göteborgs kommun, det var en affär på ett par hundra miljoner. Och då, först var det en sådan där förkvalificering och då hette det här företaget Personec. Och sedan blev dom kvalificerade och lämnade anbud och så lämnade dom anbud och så skrev dom, då hade dom bytt namn till Aditro, och då, egentligen, om dom skulle då följa så det skulle vara samma organisationsnummer så skulle det heta Aditro Finland OY. OY, det är ju AB det. Och då tyckte ledningen där, nej fan, det ser ju konstigt ut, Finland och OY, när vi skall offerera till Göteborgs stad. Dom tog bort det, skrev bara Aditro AB, och då gick ju dom här in och tittade, Aditro AB finns ingenting som heter, då lade

man hela anbudet åt sidan. Dom tittade inte ens på det på grund av att man skrev lite fel. Så där har det blivit… Och då gör vi likadant, vi håller ju på och överklagar och styr när dom gör fel då, så. På skitsaker, ibland alltså, klagar man. Men på det hela taget så tycker jag nog den där lagen är bra. Det är ordning och reda och förr var det ju lite mer, jag menar, när vi startade dom där systemen på 80-talet, kommer ihåg, jag var i en kommun här, det var Trollhättan, en fredag och presenterade dom här lösningarna för socialnämnden där, för politikerna. Ja och det var bara på Power Point-bilder, systemet fanns ju inte. Ja, sade han, men det här låter ju väldigt bra och priset frågade dom inte… Men du, vi skall ha lite eftermöte här, så hör vi av oss på måndag. Och så ringde dom på måndag och sade, ja, då köper vi det här. Vad kostar det förresten, så det var liksom ingen upphandling, ingenting. Och det var likadant, alltså en del, när jag jobbade i Falun då införde dom det här lönesystemet, K-pay, som finns fortfarande idag, och då skulle Sandvikens kommun, alltså grannkommunen, dom blev utsedda till att vara referens, jo referenskommun. Så det var fyra som skulle få komma in först. Och då blev Falu kommun förbannade, för dom hade ansökt att få vara referenskommun också och fick inte. Då tog man upp det i kommunstyrelsen, eller om det var fullmäktige till och med, och sade att, vi kräver att få vara referenskommun. Jaha då fick vi nåd och komma med där sedan. Så det var ju verkligen säljarens marknad på den tiden. Men det är en typiskt beteende, alltså en del kommuner, dom ville till varje pris vara först och visa att vi är en modern kommun, vi har data, eller ADB.

Julia Peralta: Bara ett par frågor till. Hur ser du på betydelsen av ADB-tekniken och den kommunala verksamheten.

Nils Knutsson: Alltså, när man är en sådan här, när man håller på med det, då tycker man ju att det är så märkvärdigt och viktigt och så där. Men att vi har ju följt det här, ADB och IT-kostnaden i kommunsektorn, det är alltså totalt sett 8 miljarder, inklusive egen regi och alltihop.

Julia Peralta: Idag?

Nils Knutsson: Ja. Och det är 2,3 procent utav en kommuns kostnad, är IT.

Julia Peralta: Hur mycket?

Nils Knutsson: 2,3 procent. Då tycker ledningen här nu alltså, vi måste mer bearbeta politiker och kommundirektörer och då säger jag, kommundirektören, han har annat att tänka på än IT. Och det fungerar ganska bra. Det är en liten skitkostnad. Det är ungefär vad biblioteken kostar i en kommun, mer är det inte alltså, så att, men det är klart att, om man tittar tillbaka, om man skulle jobba som man gjorde då när jag började på 70-talet manuellt, utan IT, det är klart, då skulle ju administrationen vara mycket större. Och det kan man se, 1970, då var andelen administration, alltså kontorsfolk, inte lärare och vårdbiträden och sådant, utan administration, bland annat IT, det var 11, någonstans mellan 11 och 12 procent utav kommunen, nu är den nere i sju. Byråkratin i kommunerna, den har ju faktiskt minskat. Det är inte många som tror det, och IT är naturligtvis en faktor där. Det skulle funnits mer kontorister och administratörer i kommunen om vi inte hade IT. Det är jag övertygad om. Men ingen, ingen har mätt det tyvärr.

Julia Peralta: Det måste ändå, just under den tiden då tekniken infördes så måste det ha varit väldigt påtagligt, just då det försvann tjänster och så där.

Nils Knutsson: Ja, men du vet, det gjorde ju inte det för att det var ju den perioden som kommunerna expanderade mest. Det var ju 70-talet, [han ritar på en tavla] barnomsorgen byggdes ju ut som bara attan. Hemtjänsten så här, så det var ju, det var ju inte att man tog bort folk utan man slapp anställa fler. Nu är det inte riktigt likadant för att dom system som finns nu, det är ju, jag menar, jag brukar rita så här. Att…det kunde se ut så här vad, så är det här uppe, det är, det har centrala, alltså det är kommunalhuset. Det är 7 procent utav kommunernas kostnader, det ligger här. Sedan är det lite här, decentralt, alltså daghemsadministration, ute på ålderdomshem och fritidsgårdar. Det är knappt 1 procent. Resten är 92 procent. Det är ju, det är ju skola, äldreomsorg och skolan är ganska väldatoriserad. Det stora området som måste, eller som kommer att datoriseras, det är vård- och omsorg, alltså vårdbiträden alltså, det finns ju, är väl nästan 400 000 vårdbiträdena. Här pågår en, att dom, dom är ju helt odatoriserade, dom har ju inte ens mobiltelefoner, utan här håller det på och här ser du din marknad. Den där, administrationen, den är färdigdatoriserad, det kommer nya, dom stora klippen kan man inte göra längre. Och där är ju, Stockholms Stad, dom håller på att införa något IT-stöd för vårdpersonal och nu hörde jag, bara på ett år så har 11 000 personer, har fått IT-stöd.

Julia Peralta: Men vad gjorde man då, för att bara avsluta det här med arbetskraften. Man slussade dom vidare till andra tjänster istället då, när dom blev av med sin…?

Nils Knutsson: Ja, alltså dom blev ju inte av, jag menar om förskolan byggdes ut, i vissa kommuner, dom kunde ju fördubbla antalet daghemsplatser på ett år. Administratörerna, dom satt ju kvar men genom IT så slapp man anställa nya trots att verksamheten exploderade. Så att det var aldrig någon som blev övertalig på den tiden på grund av IT. Jag vet inte en enda kotte.

Julia Peralta: Utbildningar, har du genomgått interna utbildningar?

Nils Knutsson: Ja.

Julia Peralta: Förstås. Vad har det handlat om?

Nils Knutsson: Ja, skall jag vara ärlig så har jag inte gått så mycket, nej men det som man lade ner mycket tid, när man var halvgammal, det var ju ledarskapsutbildning. Där satsade ju dom, Kommundata väldigt mycket alltså och sedan har vi ju…

Julia Peralta: Ursäkta mig. För dig som chef, internt?

Nils Knutsson: Ja. Och det var långa, dom höll på i ett år, vet du, skitdyrt var det. Men dom var, det var IFL och sådana där.

Julia Peralta: För att, det jag tänker på är att IT, eller ADB-tekniken, var också en del av en rationaliseringstrend som kom. Eller hur? Fick du gå utbildningar i det eller…?

Nils Knutsson: I rationalisering,

Julia Peralta: Eller lärde du dig bara?

Nils Knutsson: Nej, men det är rätt alltså, där gick ju, när jag var på Kommunförbundet, då fanns det något som hette Alirati.

Julia Peralta: Vad hette det?

Nils Knutsson: Alirati. Jag vet inte vad det betydde, men rati, det hade någonting med rationaliseringar, så att det var också sådana där. Det var ganska långa dom också.

Julia Peralta: Så du har gått några sådana utbildningar?

Nils Knutsson: Ja. Men jag har inte gått en enda kurs i IT.

Julia Peralta: Nej, det räckte med det du hade ifrån Uppsala. Du har väl lärt dig själv en hel del?

Nils Knutsson: Sedan har vi haft, vi har ju kontinuerligt säljutbildning. Det har jag drivit genom åren att sälj, det är precis som en fotbollsspelare måste träna varje vecka så måste även en säljare göra det alltså. Och framför allt då, att hantera den här lagen om LOU. Vi har en ambition att där skall vi vara bättre än våra kunder. Så att det där har vi satsat mycket på genom åren.

Julia Peralta: Och sedan en sista fråga, det gäller arbetsfördelningen inom det här området, kvinnor, dina kvinnliga kollegor, vad hade dom för arbetsuppgifter?

Nils Knutsson: Ja, på den tiden, det var väldigt lite andel kvinnor på 70-talet, utan dom som var det, då var dom ju kontorsadministratörer. Och, jag menar, på den tiden då hade ju varje chef minst en assistent och ibland två som höll på och duttade, och det är ju borta. Sedan då på 80-talet, när vi införde datorstöd för social, skola och så vidare, då kom det faktiskt in mycket för då anställde vi, när vi skulle ha säljare eller systemmän, kvinnor då, som skulle stödja teknikerna, då anställde vi ju förskolelärare eller socialchef eller daghemsföreståndare eller allt möjligt, som kunde verksamheten. Och då blev andelen kvinnor betydligt…

Julia Peralta: Som fick lära sig IT?

Nils Knutsson: Jo men precis, vi sade det, det är mycket lättare att lära sig IT än att lära sig förskoleverksamhet. Jag tror vi har nu, det är ingen bra fördelning alltså, men jag tror det är 35/65 eller någonting sådant där, kvinnor/män.

Julia Peralta: Som är IT-ansvariga på kommunal nivå, om man säger så.

Nils Knutsson: Ja, nu tänkte jag på hela, är det på kommunal, då tror jag nästan det är lite till, då kanske det är 40/60.

Julia Peralta: Men det finns även, den här utvecklingen gällde också internt inom Kommundata liksom?

Nils Knutsson: Ja. Fast i kommunerna, där är ju snedfördelningen kvinnor/män, den är ju enorm alltså.

Julia Peralta: Det är mycket kvinnlig arbetskraft?

Nils Knutsson: Ja oh ja, jag menar i förskola, det är 98 procent kvinnor.

Julia Peralta: Men jag menar dom som var ansvariga för dom här IT, för dom här förändringarna och så där, var det kvinnor eller var det män också då?

Nils Knutsson: Nja, men i och med att de här stansoperatörerna blev nätoperatörer…

Julia Peralta: Ja, så var det fortfarande mycket kvinnor.

Nils Knutsson: Ja, det var det. Och det är många kvinnliga IT-chefer nu alltså, men männen dominerar ju naturligtvis.

Julia Peralta: Som IT-chefer så var det fortfarande en manlig dominans?

Nils Knutsson: Ja, det är det.

Julia Peralta: Är det någonting som jag har missat att fråga dig om, som du skulle vilja säga.

Nils Knutsson: Nej jag tycker du har tagit upp det mesta. Vi har gått igenom de här olika perioderna och, nej jag kan inte komma på något. Men det gör jag säkert sedan.